

MIGRACIJA LEPTIRA STRIČKOVCA *Vanessa cardui* L. (LEPIDOPTERA: NYMPHALIDAE)

Migration of butterflies *Vanessa cardui* L. (Lepidoptera: Nymphalidae)

Radovan Kranjčev

Među danjim leptirima selcima u Hrvatskoj je jedan od najčešćih i najpoznatijih stričkovac *Vanessa cardui* L. (Lepidoptera: Nymphalidae). Već su odavno poznate njegove proljetne seobe velikog broja primjeraka iz južnih dijelova Afrike i Europe prema sjeveru, kao i jesenske seobe iz sjeverne i srednje Europe u suprotnom smjeru. Inače ga nalazimo u cijeloj Hrvatskoj, tj. od nizina do najviših planinskih vrhova, od sjevernih nizinskih dijelova do najudaljenijih jadranskih hrvatskih otoka. Rado posjećuje cvjetove različitih zvjezdanki *Asteraceae*, osobito cvjetove raznih vrsta stričaka *Carduus* i dr./ po čemu je i dobio ime.

Nedavno sam bio svjedokom velikih seoba ovog leptira u Hrvatskoj te ću nastojati predočiti razmjere tih migracija kao i množinu životinja u pokretu - entomološku pojavu koja u Hrvatskoj do sada nije bila zabilježena.

Prošle godine, tj. 23. svibnja 2013., po sunčanom sam jutru oko 9 sati vozio starom cestom od Vrgorca i Ravče prema Zagvozdu, a ona se uglavnom proteže u smjeru SZ-JI. Već nakon nekoliko kilometara od Ravče zamijetio sam neobičnu i nesvakidašnju pojavu. Okomito u odnosu na cestu, tj. meni s lijeve strane, prometnicu je prelijetalo mnoštvo leptira koje sam i u letu lako prepoznao. Bili su to stričkovci, a letjeli su od jugozapada prema sjeveroistoku. Neki od njih naletjeli su na vozila, drugi su se kretali nekoliko metara visoko od tla i bez krivudanja u horizontalnom smjeru. Dižući se ili spuštajući i savladavajući prepreke obilascima kuća i ograda, nastavljali su svoj put ne mijenjajući temeljni smjer kretanja. Letjeli su pojedinačno ili u manjim ili većim skupinama neprestano tijekom moje vožnje sve do Zagvozda. Na toj cesti zadržao sam se oko tri sata i tijekom toga vremena nije se promijenila množina leptira ni njihov način leta. Zastajući, zamijetio sam kako se jata ne kreću samo u mojoj blizini, već i daleko ispred i iza mene dokud je pogled sezao kao i desetke metara visoko. Bile su to, prema vlastitoj procjeni, tisuće i tisuće jedinki koje su dolazile s juga preko mora do našeg kopna i dalje se kretale prema sjevernim predjelima. Većinom su bili manji i ozlijeđeni primjerci od kojih su se neki tek iznimno nakratko zadržavali na tlu ili bi letjeli metar- dva visoko iznad tla. Ovako veliko mnoštvo zamjećivali su i ljudi koji su se zatekli u to vrijeme na cesti i uz nju. I njima je ova pojava bila neobična, zastajkivali bi i s čuđenjem promatrali stalno nova i nova jata u zraku koja nalijeću i to posvuda kamo bi se okrenuli. Fasciniran promatranjem nesvakidašnje pojave, zastajao sam na toj cesti na mnogim

mjestima tako da sam udaljenost od Ravče do Zagvozda, koja iznosi oko 30 km, prešao za puna tri sata. Let mnoštva i dalje se nastavljao, a vjerojatno je otpočeo i prije nego što sam došao na ovu prometnicu.

Nakon dva dana, 25. svibnja, putujući Istrom od Marčane prema Puli, tj. cestom koja se proteže gotovo u smjeru sjever-jug, opet susrećem leptire stričkovce. Ovaj put radilo se također o velikoj seobi, možda dijelu one iste iz Dalmacije koja je još trajala. Sada su leptiri dolijetali prema meni i mnogo njih je zaglavilo u sudaru s automobilima. Na cesti sam opažao mnogo pregaženih primjeraka. Zastao sam kod Vodnjana i slika se nije nimalo promijenila, posvuda oko mene letjela su jata leptira, svi prema sjeveru vođeni nekim nevidljivim kompasom.

I na kraju, tog istog dana zatekao sam se na sjeveru Istre u malom i starom gradiću Roču. Privučen zamannim mirisom, popeo sam se na njegov malo povišeni središnji trg gdje su upravo cvale tri velike lipe, a njihov se miris širio cijelom okolicom. Očito su ga osjetili i leptiri stričkovci jer sam ih ovdje zatekao u mirovanju. Odmarali su se i usput hranili i možda je to bio mali dio onih od prijedpodneva. Na po cijelim krošnjama lipa, odozdo do vrhova, bilo je na stotine i stotine leptira, opet samo malih stričkovaca većinom oštećenih krila. Cvjetovi lipa u Roču poslužili su im kao izvrsno hranilište i odmorište na putu koji će, vjerojatno, sutradan nastaviti dalje prema sjeveru.

Ovaj svježiji primjer selidbe leptira stričkovaca pokazuje i još jednom potvrđuje svu delikatnost i nezaustavljivost ovog prirodnog migracijskog procesa koji se stalno ponavlja. On pokazuje i naše još uvijek nedostatan objašnjenje ove pojave jer nam do danas nisu u svim pojedinostima poznate markantne točke njegove selidbene rute, kao ni kompleks ekoloških čimbenika o kojima ovisi ova selidba, te da razmjeri selidbe, prostorno, vremenski i brojem primjeraka životinja mogu biti enormni i po mnogo čemu fascinantni.